

บทที่ 2

ลักษณะการดำเนินธุรกิจ

อุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปาง ได้เริ่มจากการค้นพบหินที่ใช้ลืบมีคของชาวบ้าน อำเภอแจ้ห่มซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแร่ดินขาว หลังจากนั้นไม่นาน ได้มีชาวจีนไท้ปู อันเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางด้านผลิตถ้วย จาน ชาม ชื่อ “ซิมหุย แซ่ฉิน” (โรงงานธนบดีสกุลในปัจจุบัน) และเซียะหุย แซ่อ้อ (โรงงานไทยมิตรในปัจจุบัน) รวมทั้ง “ซิวกิม แซ่ว็อก” ร่วมกันออกค้นหาแหล่งดินขาว จนกระทั่งพบแหล่งดินขาวบ้านปางคำ อำเภอแจ้ห่ม ระหว่างกิโลเมตรที่ 26-27 ถนนลำปาง – แม่ทะ เมื่อปี พ.ศ. 2490 และต่อมามีการค้นพบว่า แร่ดินขาวลำปาง มีปริมาณสำรองได้ดินมากที่สุดในประเทศไทย คิดเป็นสัดส่วนถึง 65 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการผลิตรวมทั้งประเทศ และมีดินเหนียวคุณภาพดีมากถึง 93 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการผลิตทั้งประเทศ จึงร่วมกันก่อตั้งโรงงานแห่งแรกของลำปางชื่อ “โรงงานร่วมสามัคคี” เมื่อปี พ.ศ.2500 ที่บ้านป่าขาม อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ดำเนินการปั้นถ้วยชาม พร้อมกับวาดลวดลายใก่ขนาด 6-7 นิ้ว และถ้วยยี่ฮั้ เมื่อวาดเสร็จจึงนำไปเผากับเตาเผามังกรโบราณ ใช้ฟืนเป็นเชื้อเพลิง และนำไปจำหน่ายในท้องตลาดจังหวัดลำปางซึ่งดำเนินกิจการอยู่ 3 ปี จึงเลิกกิจการ หุ่นส่วนที่เคยร่วมมือกันได้แยกย้ายกันออกไปตั้งโรงงานถ้วยชามของตนเองระหว่างปี พ.ศ. 2505 –2510 ได้มีกลุ่มคนจีนที่มีถิ่นฐานในประเทศไทยทยอยเข้ามาลงทุนตั้งโรงงานถ้วยชามในจังหวัดลำปางเพิ่มขึ้น โดยเป็นโรงงานที่ใช้เตามังกรเผา – เตาสี่เหลี่ยม และเตาอุโมงค์เพราะใกล้แหล่งวัตถุดิบแต่ในยุคนั้นมีปัญหาทางเทคนิคด้านวัตถุดิบเทคนิคการผลิตที่ล้าหลังเกิดการสูญเสียวัตถุดิบค่อนข้างมาก คุณภาพสินค้าไม่สม่ำเสมอ ขายได้ในราคาต่ำ และเฉพาะพื้นที่จังหวัดลำปางและกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ต่อมาช่วงปี พ.ศ 2510 – 2512 สภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นของไทย และความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้น กรมวิทยาศาสตร์ ได้ให้ความสนใจในเซรามิกของจังหวัดลำปาง และจัดประกวดถ้วยชามขึ้น แล้ใช้การสนับสนุนของอุตสาหกรรมขนาดย่อมแนะนำให้เกิดการลงทุน จัดสัมมนา พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไปดูงานต่างประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมเซรามิกของจังหวัดลำปางมีการขยายตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ ยกโรงงานในขณะนั้นเพิ่มขึ้นเป็น 18 แห่ง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2517 ทางด้านกลุ่มผู้ผลิตได้มีการร่วมจัดตั้ง “ชมรมเครื่องปั้นดินเผาลำปาง” ขึ้นเป็นครั้งแรก ช่วงปี พ.ศ. 2518 - 2528 ถือเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมเซรามิกจังหวัดลำปางที่สำคัญช่วงหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านขบวนการผลิตจากเดิมที่เคยใช้ฟืน

เป็นเชื้อเพลิงในเตาเผามังกรโบราณ ได้เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบของเตาและมีการใช้แก๊สมาเป็นเชื้อเพลิงทดแทนฟืน ทำให้สินค้ามีคุณภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียด้านวัตถุดิบที่เคยเป็นปัญหาในอดีตได้มาก เซรามิกลำปางเริ่มเป็นที่รู้จักกว้างขวาง และเริ่มมีการส่งออกไป ตลาดต่างประเทศในรูปแบบน้ำเงินขาว (Blue & White) ระหว่างปี พ.ศ. 2528 - 2537 ผลิตภัณฑ์เซรามิกจากจังหวัดลำปางมีความหลากหลายทั้งในด้านรูปแบบ ด้วยผลิตภัณฑ์เนื้อสโตนแวร์ เอร์รี่เทิร์นแวร์ พอร์เลน และเทคนิคการผลิตมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เกื้อหนุนการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกมีการเริ่มเอาเตารุ่นใหม่ๆมาใช้ เช่น เตาเผาแบบซัดเติลเตา อุโมงค์ เตาฉนวนไฟเบอร์ เป็นต้น รูปแบบสินค้ามีความเป็นสากลมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ออกมาตลอดเวลา เพื่อสร้างกลุ่มตลาดใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง²

รูปแบบของผลิตภัณฑ์จำแนกออกได้ดังนี้

1.เซรามิกที่ใช้ในการก่อสร้าง (Structural Ceramics)

ผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ใช้เกี่ยวกับการก่อสร้างบ้านเรือน ถนน ก่อสร้างเกี่ยวกับการระบายน้ำ และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานก่อสร้างอื่นๆ เป็นต้น เราสามารถจัดแบ่งผลิตภัณฑ์ประเภทนี้ตามลักษณะการใช้งานได้ดังนี้คือ

- 1.1 พวกใช้ทำฝาผนัง ได้แก่ พวกอิฐมอญ อิฐบล็อก หรืออิฐโปร่ง
- 1.2 พวกใช้ผนังหลังคา เช่น กระเบื้องผนังหลังคาชนิดเคลือบและไม่เคลือบ
- 1.3 พวกใช้ผิวด้านหน้าของอาคาร เช่นพวกหิน อิฐประดับ กระเบื้อง

ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการประดับหรือตกแต่งในทางสถาปัตยกรรม

- 1.4 ใช้บุผนังด้านใน เช่น กระเบื้องเคลือบ กระเบื้องปูพื้น กระเบื้องบุเตาผิง

เป็นต้น

1.5 พวกที่ใช้เกี่ยวกับการกำจัดของเสีย เช่น เครื่องสุขภัณฑ์ ต่าง ๆ อ่างในห้องปฏิบัติการ (Sinks) อ่างอาบน้ำ เป็นต้น

- 1.6 ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น ท่อระบายน้ำ อิฐประดับที่เผาจนแกร่ง เป็นต้น

นอกจากนี้แล้ว เราอาจจะจัดพวกเซรามิกที่ใช้ในการก่อสร้าง (Structure Ceramics) ออกตามความหนาแน่นหรือความพรุนตัวของผลิตภัณฑ์ได้ดังนี้

² “ทศวรรษใหม่เซรามิกลำปาง” ผู้จัดการ. 17, 199, เมษายน 2543, หน้า 123-126.

- ก) ประเภทที่มีความพรุนตัวสูง ได้แก่ พวกทำฝาผนัง มุงหลังคา บุผิวภายใน เช่นกระเบื้องบุผิวห้องน้ำ เป็นต้น
- ข) ประเภทที่มีความพรุนตัวน้อย เช่นกระเบื้องปูพื้น อิฐที่เผาไฟจนแกร่ง ท่อระบายน้ำ เครื่องสุขภัณฑ์ เป็นต้น

2. เซรามิกเนื้อละเอียด(Fine Ceramics)

ผลิตภัณฑ์เนื้อละเอียดส่วนใหญ่แล้วได้แก่พวกถ้วยชาม ถ้วยกาแฟ ของใช้ในครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ประเภทงานศิลป์ แต่เดิมใช้คำว่า ไวท์แวร์(Whiteware) หรือผลิตภัณฑ์ประเภทเนื้อสีขาว สามารถแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

2.1 เอิร์ทเทนแวร์ (Earthenware) ได้แก่ผลิตภัณฑ์ที่มีทั้งเคลือบและไม่เคลือบ มีความดูดซึมน้ำปานกลางถึงสูงสุด แบ่งออกเป็นพวกย่อย ๆ ได้ดังนี้คือ

ก) เอิร์ทเทนแวร์จากดินธรรมชาติชนิดเดียว โดยปกติแล้วทำจากดินชนิดเดียวไม่ต้องล้างทำเป็นผลิตภัณฑ์พวกถ้วยชาม (Tableware) งานศิลป์ (Artware) กระเบื้อง (Tile) มีความดูดซึมน้ำ ตั้งแต่ ร้อยละ 15 ขึ้นไป ได้แก่ พวกหม้อดิน น้ำดิน กระถางปลูกดอกไม้ กระเบื้องมุงหลังคาวัด กระเบื้องเคลือบไฟต่ำ เป็นต้น

ข) เอิร์ทเทนแวร์เนื้อละเอียด มาจากดินที่ล้างแล้วและพวกไม่มีความเหนียว ได้แก่ผลิตภัณฑ์ประเภทถ้วยชาม ของใช้ในครัว กระเบื้อง มีความดูดซึมน้ำ ร้อยละ 10-15

ค) ทัลค์ เอิร์ทเทนแวร์ มีทัลค์เป็นส่วนผสมอยู่ด้วย ทำผลิตภัณฑ์พวกงานศิลป์ กระเบื้อง และผลิตภัณฑ์หุงต้ม มีความดูดซึมน้ำ ร้อยละ 10-20 ใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทงานศิลป์

ง) เซมิวิทริยส เอิร์ทเทนแวร์ เป็นเนื้อเกิดจากส่วนผสมของตารางสามเหลี่ยม เผาที่อุณหภูมิปานกลาง ใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทถ้วยชามและงานศิลป์

จ) โคลโลไมต์ เอิร์ทเทนแวร์ ส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็น โคลโลไมต์ดูดซึมน้ำ ร้อยละ 10-20 ใช้ทำผลิตภัณฑ์ประเภทงานศิลป์

2.2 สโตนแวร์ (Stoneware) ได้แก่ผลิตภัณฑ์ทั้งชนิดเคลือบและไม่เคลือบ ส่วนใหญ่ทำมาจากดินประเภทสโตนแวร์และเผาให้มีความดูดซึมน้ำต่ำแต่เนื้อดินยังไม่โปร่งแสง

2.3 ผลิตภัณฑ์ขาวโปรงแสง (China)ผลิตภัณฑ์ที่มีความโปรงแสง มีความดูดซึมน้ำต่ำ หรือใกล้ศูนย์อาจจะซบเคลือบหรือเผาเคลือบในครั้งแรก หรือเผาเคลือบในครั้งที่ สอง ที่อุณหภูมิเท่ากันหรือต่ำกว่าอุณหภูมิที่เผาดิบหรืออาจเผาเพียงครั้งเดียว

2.4 ปอร์ซเลน (Porcelain)เนื้อดินเป็นส่วนผสมที่เกิดจากตารางสามเหลี่ยมเผา ดิบที่อุณหภูมิต่ำหรือเผาเคลือบที่อุณหภูมิสูงหรืออาจเผาเพียงครั้งเดียวจนเนื้อแกร่ง เช่นลูกถ้วย ฉนวนไฟฟ้า เป็นต้น

ขั้นตอนในการดำเนินการผลิต

1. การเตรียมวัตถุดิบ

ดินขาว ดินขาวที่ผลิตขายจะผ่านการล้างมาแล้ว ได้มาตรฐานสามารถนำมาใช้ได้เลย

ดินเหนียว ดินเหนียวที่ผลิตขายส่วนใหญ่ขุดขึ้นมาขายเลย จึงต้องทำการล้างให้สะอาดก่อน โดยนำไปตีให้ขุ่นตัวในบ่อกวน ร้อนผ่านแรง ขนาด 100 เมช ทิ้งไว้ในบ่อตกตะกอนอย่างน้อย 3 ชั่วโมง เพื่อให้ทรายและสิ่งสกปรกนอนก้น สูบเอาดินเหนียวไปไว้ในบ่อเก็บ

แร่ควอร์ตซ์ ถ้าซื้อมาเป็นก้อน ควรเผาที่อุณหภูมิประมาณ 950 องศาเซลเซียสก่อน เพื่อช่วยให้เปราะและบดง่ายขึ้น จึงนำไปบดด้วยเครื่องบดจอร์จเจอร์ (Jaw Crusher) และเครื่องบดโรลล์ครัชเซอร์ (Roll Crusher) แล้วร่อนผ่านแรงขนาด 60 เมช

แร่ฟีนมา ต้องย่อยให้เป็นก้อนเล็กและบดให้ละเอียดผ่านแรงขนาด 60 เมชก่อนที่จะนำมาบดด้วย (Jaw Crusher) และเครื่องบดโรลล์ครัชเซอร์ (Roll Crusher)

2. เตรียมเนื้อดิน

นำดินขาว แร่ควอร์ตซ์ และแร่ฟีนมาซึ่งตามส่วนผสมบดละเอียดขนาดแบ่งในหม้อบด (Ball mill) ใช้เวลาบดประมาณ 24 ชั่วโมง เอาออกจากบดลมีลร่อนผ่านแรงขนาด 100 เมชผ่านเครื่องแยกเหล็กลงในบ่อผสม สูบดินเหนียวจากบ่อเก็บ น้ำดินเหนียวตามสัดส่วนผสม กวนให้น้ำดินผสมเป็นเนื้อเดียวกัน สูบไปเก็บในบ่อเก็บน้ำดิน

3. การขึ้นรูป

การขึ้นรูป คือการปั้นหรือการทำให้เป็นรูปทรงต่างๆ มีวิธีทำได้หลายวิธี ต้องเตรียมเนื้อดินให้เหมาะกับการขึ้นรูปในแต่ละวิธีด้วยเมื่อขึ้นรูปแล้วจะมีขั้นตอนการตกแต่งดินเช่นภายหลังการหล่อแบบจะมีการต่อรอยตะเข็บ เช็ดให้เรียบ และตากแห้ง วิธีการขึ้นรูปแบ่งใหญ่ๆ ได้ 7 วิธี ได้แก่ การปั้นจึกเกอร์ การหล่อแบบ การปั้นอิสระ ปั้นขุด การปั้นแบบแผ่น และการอัดแบบ

สำหรับลักษณะการขึ้นรูป จะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับปริมาณน้ำที่มีอยู่ในเนื้อดิน ซึ่งจำแนกลักษณะการขึ้นรูปออกมาได้เป็น 5 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- 1) การขึ้นรูปโดยใช้ดินในสภาพของเหลว
- 2) การขึ้นรูปโดยใช้ดินในสภาพของเหลวข้น
- 3) การขึ้นรูปโดยใช้ดินในสภาพกึ่งดินนุ่ม
- 4) การขึ้นรูปโดยใช้ดินในสภาพกึ่งแห้ง
- 5) การขึ้นรูปโดยใช้ดินในสภาพแห้ง

4. การตกแต่ง

การตกแต่งผลิตภัณฑ์ก่อนเผา หมายถึง การแก้ไขลักษณะที่ไม่เหมาะสมที่ผลิตภัณฑ์เช่นรอยขรุขระ ผิวนานไม่เรียบร้อย ก่อนที่นำเข้าเผา เนื่องจากหลังการเผาแล้ว เราไม่สามารถที่จะแก้ไขได้อีก

การตกแต่งดี การตกแต่งสีบนภาชนะเซรามิคเพื่อเพิ่มความสวยงามมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่หนึ่ง ตกแต่งสีได้เคลือบ เป็นการตกแต่งบนผลิตภัณฑ์เซรามิคที่ยังไม่ได้เผาหรือเผาดิน แล้วจะนำไปเคลือบทับด้วยเคลือบใสแล้วเผาเคลือบผลิตภัณฑ์ที่อุณหภูมิ 1,100 – 1,300 องศาเซลเซียส

ขั้นตอนที่สอง ตกแต่งสีบนเคลือบ เป็นการตกแต่งบนผลิตภัณฑ์เซรามิคที่เคลือบเรียบร้อยแล้ว นำไปเผาอีกครั้งที่อุณหภูมิ 750 – 800 องศาเซลเซียส

5. การเคลือบ

การเคลือบ คือ กระบวนการปิดหรือปกคลุมเนื้อผลิตภัณฑ์ไว้ด้วยชั้นแก้วบาง ๆ ด้วยส่วนผสมของเคลือบที่ถูบคอตอย่างละเอียดแล้วทำเป็นของเหลวแล้วเอามาเคลือบเนื้อผลิตภัณฑ์แล้วทำให้แห้งและเผาสถานะของแก้วจะเกิดขึ้น ในระหว่างเผา

การเคลือบผิวผลิตภัณฑ์เซรามิคที่ยังไม่เผาหรือเผาดิบแล้วด้วยน้ำเคลือบมีวิธีการเคลือบที่นิยม 4 วิธี คือ การพ่น การจุ่ม การเทราด และการทาด้วยแปรงผลิตภัณฑ์ที่เคลือบแล้ว จะถูกนำไปเผาเคลือบที่อุณหภูมิ 1,100 – 1,300 องศาเซลเซียส ซึ่งจะหลอมกลายเป็นชั้นแก้วบางๆ เคลือบบนผิวผลิตภัณฑ์เซรามิค

6. การอบแห้ง

การอบแห้งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการผลิตเซรามิก เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องทำการ ขับไล่ความชื้น ออกจากเนื้อของผลิตภัณฑ์หลังจากผ่านขบวนการขึ้นรูปแล้ว เพื่อเตรียมที่จะนำเข้าเผา กระบวนการอบแห้งเป็นกระบวนการที่ค่อนข้างจะซับซ้อน เริ่มต้นจากการที่น้ำเริ่มระเหยออกจากชิ้นงานพร้อมกับการเกิดการหดตัวขึ้น โดยที่การหดตัวจะมีค่าเท่ากับปริมาตรของน้ำที่สูญเสียไป

ต่อจากนั้นเป็นช่วงที่น้ำภายในชิ้นงานเริ่มมีการระเหยออกมาซึ่งจะมีการหดตัวเล็กน้อย หรือบางครั้ง ไม่พบการหดตัวเลย

ในกระบวนการอบแห้งนี้ เราจะพบข้อบกพร่องหรือตำหนิต่างๆ เกิดขึ้นมาได้ เช่นการร้าวของชิ้นงาน หรือการบิดงอ

7. การเผา

การเผาในทางเซรามิก คือการเพิ่มอุณหภูมิให้แก่ผลิตภัณฑ์เซรามิก ในเตา ภายใต้บรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เซรามิก มีคุณสมบัติที่ดีขึ้น

ผลิตภัณฑ์เซรามิกที่ตากหรืออบแห้งแล้วจะถูกนำมาเผาในเตาเผา ซึ่งโดยปกติแล้วจะเผา 3 ครั้ง คือ เผาคิบ เผาเคลือบ และเผาตกแต่งสีบนเคลือบ

การเผาคิบ (Biscuit Firing) อุณหภูมิเผาประมาณ 800 องศาเซลเซียสผลิตภัณฑ์ที่เผาคิบแล้วจะมีความแข็งแรงพอสมควร ไม่แตกเสียหายง่ายมีการขนส่งไปลำเลียงไปผลิตขั้นต่อไปง่ายต่อการตกแต่งสีได้เคลือบและเนื่องจากผลิตภัณฑ์มีการดูดซึมน้ำมากแต่เนื้อผลิตภัณฑ์ไม่ยุ่ยเมื่อถูกน้ำจึงง่ายต่อการชุบเคลือบ

การเผาเคลือบ (Glost Frising) คือการเผาผลิตภัณฑ์เซรามิกที่เคลือบด้วยน้ำเคลือบแล้วให้ถึงจุดสุกตัวของเคลือบ อุณหภูมิประมาณ 1,100 – 1,300 องศาเซลเซียส เคลือบจะหลอมตัวกลายเป็นชั้นแก้วบางเคลือบบนผิผลิตภัณฑ์

การเผาตกแต่งสีบนเคลือบ (Decorating Firing) คือการเผาผลิตภัณฑ์ที่ได้ตกแต่งสีบนเคลือบหรือสีทองบนผลิตภัณฑ์ที่เคลือบแล้ว อุณหภูมิเผาประมาณ 750 – 800 องศาเซลเซียส สีบนเคลือบจะหลอมตัวติดเป็นเนื้อเดียวกับเคลือบ

8. การตรวจคัดสินค้า

สินค้าที่ผลิตเสร็จสมบูรณ์จะถูกนำมาคัดมาตรฐานเพื่อแบ่งเกรดสินค้าโดยจะแบ่งสินค้าที่ไม่มีตำหนิเป็นเกรด A ส่วนสินค้าที่มีตำหนิจะแบ่งเป็นเกรด B และเกรด C ตามลำดับทั้งนี้สินค้าเกรด A จะมีราคาสูงกว่าเกรดอื่น ๆ และกรณีที่เป็นกิจการที่ขายสินค้าให้กับต่างประเทศจะจัดให้สินค้าเกรด A เป็นสินค้าสำหรับส่งออกส่วนสินค้าเกรดต่ำลงมาขายในประเทศ

ลักษณะประเภทกิจการ

กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจผลิตเซรามิก ในจังหวัดลำปางจำแนกตามประเภทกิจการ ได้แก่

1. กิจการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกอย่างเดียว

ผู้ประกอบการจะผลิตสินค้าเพื่อส่งออกตามคำสั่งซื้อของลูกค้าซึ่งตลาดส่วนใหญ่ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศทางยุโรปและจะไม่มีการขายสินค้าเหล่านี้ในประเทศเนื่องจากเป็นการผลิตสินค้าให้แก่ลูกค้าโดยเฉพาะ

2. กิจการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกและขายในประเทศ

ผู้ประกอบการจะผลิตสินค้าตามคำสั่งซื้อของลูกค้าและออกแบบผลิตภัณฑ์เอง และแบ่งสินค้าที่ผลิตได้ออกเป็นเกรดต่างๆตามคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้ ส่วนใหญ่จะแบ่งเกรดสินค้าออกเป็น 3 ระดับ คือสินค้าเกรด A ซึ่งเป็นสินค้าที่มีคุณภาพสมบูรณ์ ส่วนสินค้าเกรด B และสินค้าเกรด C จะเป็นสินค้าที่มีตำหนิ โดยสินค้าเกรด A ผู้ประกอบการจะส่งไปขายยังต่างประเทศ ส่วนสินค้าเกรด B และสินค้าเกรด C จะจำหน่ายให้แก่ลูกค้าภายในประเทศ

3. กิจการผลิตสินค้าเพื่อขายในประเทศอย่างเดียว

ผู้ประกอบการจะผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาดและออกแบบผลิตภัณฑ์เอง และมีการจำหน่ายสินค้าตามเกรดสินค้า โดยลูกค้าเป็นลูกค้าภายในประเทศ